

Sjeyti ár fyri verkafólkið

Oddagrein

TEY fyrstu tøkini vórðu tikin lokalt í Havn, á Tvøroyri, í Vági og víða hvar í landinum. Menn og kvinnur tóku seg saman og settu seg upp í móti til kugan og til eyðræning, ið var dagligur kostur hjá verkamanninum eftir frihandlin. Alt hetta hendi í einum lögnum tíðarskeiði í okkara søgu – tíðarskeiðnum frá frihandlinum og til umleið 1920. Hetta var eitt hitt mest hálvøða tíðarskeið í Føroya søgu. Ofta gloyma vit, at tann markleysa liberalismur, ið valdaði í Føroyum í hesum tíðarskeiði, gav stórkeypmonnum og reiðarum fullkomuliga friar hendur at kúgva og eyðræna arbeiðarastættina.

MEN sum nevnt, gekk hetta ikki longur til enn eitt ávíst mark og føroyska arbeiðarafelðin fór undir at skipa seg í stríðnum fyri betri korum. Eftir eitt áramál gjørdist lokalu felegunum greitt, at neyðugt varð við landsfevnandi felagsskapi, um stríðið ikki skuldi steðga upp. Arbeiðsgevararnir vóru jú eindaleysir í stríði teirra móti fakfeløgnum. Í herferðum teirra var tað ikki sørt, at tað eydnaðist teimum at seta kílir millum lokalfeløg. Tí gjørdist tað alt greiðari, at ein landsfelagsskapur var fortreytin fyri, at arbeiðararersluni skuldi verða lív lagað.

Í 1925 eydnaðist tað so at savna tey flestu feløg í landinum í eitt meginfelag. Føroya Arbeiðarafelag. Tann týndingur, hetta meginfelag hevur havt fyri livikonni hjá arbeiðandi fólkinum í Føroyum, kann ikki yvirmetast. Hóast bakkøst gjøgnum árin, eitt nú við at Havnin og Fjallbrúður fóru burtur úr meginfelagnum, hava skiftandi leiðslur gjøgnum hesi sjeyti árin megnað at halda støðuna hjá FA sum meginumboði hjá Føroya arbeiðskvinnum og -monnum. Føroya Arbeiðarafelag hevur staðið stútt og óvikiandi í stríðnum fyri grundleggjandi rættindum, ikki bert hjá arbeiðaranum, men hjá føroyska løntakarunum sum heild. Mangan hevur leikað hart á og onkuntið hevur enn tá gingið aftur eftir hæli, men samanborið við framstiginu eru ósigarnir fyri lítið at rokna.

TÍÐIRNAR eru harðar. Í hørðum tíðum hava fakfeløgin trupulleikar. Tá er ikki gamanleikur at standa á odda fyri eitt nú landsins størsta fakfelag. Hetta krevur dirvi, støðufesti og fram um alt dugnaskap. Hesar treytir hava flestallar leiðslur og ikki minst tann núverandi leiðslan í FA lokið bæði væl og virðiliga. Harðliga varð og verður mangan tikið til orða og stundum varð farið harðliga fram eisini, men oftast hevur søgan prógvað, at aðrir valkostir vóru ikki, soleiðis sum mótpartar løntakaranna bera seg at her á landi.

TAÐ er ikki torført at ímynda sær støðuna hjá føroysku løntakarunum, um Føroya Arbeiðarafelag ikki var at verja borg. Føroyski løntakarinn, uttan mun til fakból, hevur nógva at takka Føroya Arbeiðarafelag fyri hesi farnu sjeyti árin. Hjartaliga tillucku og góðan byr framyvir.

Sosialurin

viðmerking

Bíbliutrúgv menniskju mest lík muslimskum fundamentalistum?

Hetta navnið verður hongt á tey, ið trúgva, at Biblían er Guds orð og einasta vegleiðing enn í dag í moralskum spurningum – fyri at ræða tey frá síni trúgv, og fyri at skapa eitt antipati í fólkinum imóti teimum. Eisini teologar, ið áttu at vitað betur, heingja hetta navn á tey bíbliutrúgv.

Hvør avger, hvat er rætt ella skeið?

Grundleggjandi spurningurin, tá talan er um moral okkara millum er, hvørja støðu vit hava til skrivaða Orð Guds, Bibliuna. Taka vit Bibliuna fyri at vera Orð Guds til okkara, so fella mangir spurningar uppá pláss, sum í dag eru kjak-evni okkara millum.

Men, um vit sjálv skulu velja og vraka, hvat í Bibliuni er Orð Guds – tá verður Biblían tann hjá mongum okkara – og hjá onkrum verður kanska einki eftir uttan permurnar. Og tá er tað eisini greitt, at vit fáa sera ymiska uppfatan av, hvat er moralskt rætt ella skeið.

Vit harmast

Tað undrar okkum ikki, tá menniskju, ið ikki trúgva Skriftunum og sum siga seg at verða gudsavntakur bróta við kristna siðalæru og opinlyst kunngera tað. Men tá ein, ið skal verða ein vegleiðari í kristnari læru og sum regluliga treður allar kirkjunnar er við til at bróta virðingina niður fyri Orði Guds og kristnari siðalæru – ja, tá harmast vit. Eg eri eisini sannførdur um, at tað eru mong innan kirkjuna og missionina, ið harmast um hetta og undrast á, at hetta skal verða møgulegt innan kirkjunnar karmar.

Skriftirnar og Jesus

Hjá Matteusi lesa vit at Jesus segði: »Hugsid ikki, at Eg eri komin at seta lógina úr gildi – ella profetarnar! Eg eri ikki komin at seta úr gildi, men at fullkoma. Tí sanniliga, siga Eg tykkum: Inntil Himmal og jörð forganga, skal ikki minsti bókstavur ella prikkur av lógini forganga, fyrr enn tað alt hevur hent.« (Matt. 5:17-18).

Hjá Lukasi lesa vit: »Tá segði Hann við teir: Tí lítid hugsandi og trekhjartaðu at trúgva øllum tí, ið profetarnir hava talað!« (Luk. 24:25).

Skriftirnar og apostolarnir

Vit siggja greitt ta ómeta-ligu virðing, ið tænara Guds í forðum høvdu fyri skrivaða Orði Guds.

John í Skemmuni skrivar:

Pætur sigur í seinna brævi sínum: »Tí ikki var tað snilt upphugsaðum ævintýrum, vit ginga eftir, og »Fyrst og fremst mugu tit vita, at einki profetorð í skriftini er givið til eina týðing. Tí aldri er nakað profetorð komið fram av vilja menniskja; nei, drinvar av Heilaga Andanum talaðu heilagir menn Guds.« (2. Pæt. 1:16, 19-21).

Paulus sigur í seinna brævi sínum til Timoteus: »Øll skriftin er innblást av Gudi og er nyttig til lærdom, til sannføring, til rættleiðing, til uppfostan í rættvís, so guds-menniskjað kann verða fullkomið, ført fyri at gera alt gott verk.« (2. Tim. 3:16-17).

Jóhannes sigur í Opinberingini: »Eg vitni fyri einum og hvørjum, sum hoyrir profetorðini í hesi bók. Leggur nakar nakað aftrat hesum, skal Gud leggja á hann plagurnar, sum skrivað er um í hesi bók. Og tekur nakar nakað burtur av orðunum í hesi profetabók, skal Gud taka liv hansara burtur frá træi livsins og úr hinum heilaga staði, sum skrivað er um í hesi bók.« (Op. 22:18-19).

Innihald Bibliunnar prógvar, at hon er Orð Guds

Les Bibliuna, og tú kemur at sanna, at hon er øðrvísi enn aðrar bókur. Hon hevur kunngjørt mangt frammanundan, at tað hendi – og tað

gekk bókstaviga út.

Les t.d. Salm 22 eftir Dávid, sum víðer krossfesting Jesusar, og legg merki til, at hann er gingin fullkomiliga út. Vit lesa í hesum salmi orð Jesusar, ið Hann rópti á krossinum: »Gud Mín, Gud Mín, hví ert Tú farin frá Mær?« Eisini lesa vit um sjálva krossfestingina, sum var ein fullkomiliga ókendur avrættindarhátur á døgum Dávids: »Tey hava stungið Meg ígjøgnum hendur og føtur.« Og so lesa vit um, at teir byttu klæði Jesusar ímillum sín, og legg merki til, hvussu nágreinilig frágreiðingin er, tá vit minnst, at kyrtilin var vovin í einum, og ikki kundi skerast sundur: »Klæði Mini byta teir ímillum sín, um kyrtilin kasta teir lut.«

Støða trúbetaranna til Bibliuna

Tað sum sermerkti trúbótina og teir, ið gingu undan ta tíðina, var teirra avgjorda støða til Bibliuna sum óvikiliga Orð Guds.

Í bókini »Martin Luther – skriftir í udvalg« skrivur Carl Fr. Wislöff: »Luther roknaði altíð Bibliuna at vera innblást og lytaleysa Orð Guds. Hann segði, at »enná Leðilgur smálutir í Skriftini eru úrslit av Andans íblástri. Vit leggja merki til, hvussu neyvt Móses, ella reitari, Heilagi Andin lýsir enná smætta tilburðir og líðingar í livi

patriarkanna.«... Luther ger eisini orð Augustins til síni, tá hann sigur: »Eg havi fingið at siggja, at eg bert skal vísa teimum bókum, sum verða nevndar hinar Heilagu Skriftirnar, tann heitur at trúgva, at eingin av høvundum teirra nakrantið hevur mistikið seg.«

Kend bibliummæli

Biblían er ein bók, ið niður gjøgnum tíðirnar hevur verið elskað og hávird av høgum og lágum.

Abraham Lincoln: »Eg trúgvi, at Biblían er hin besta gávan Gud nakrantið hevur givið menniskjunum. Alt hitt góða frá heimsins frelsara verður givið okkum gjøgnum hesa bók.«

George Washington: »Tað er vónleyst at styra heiminum á rættan hátt uttan Bibliuna.«

Immanuel Kant: »Biblían sum fólkaogn er hin størsta signingin sum mannaættin nakrantið hevur fingið lut í. Hvør einasta roynd at minka um virði hennara, er ein brotsgerð imóti mannaættini.«

Charles Dickens: »Hitt Nýggja Testamentið er besta bókin heimurin nakrantið hevur kent ella kemur at kenna.«

Sir Isaac Newton: »Tað eru fleiri trygg tekin um rættleikan í Bibliuni enn í nakrari aðrari verðsligari søgu.«

Goethe: »Lat andligt liv og mentan hava framgongd, lat vísind manna trúka seg longur fram og djúpari, og vit menniskjans rokka so langt tað lýtur. Alt hetta nær tað aldri hældini og moralsku mentanini í kristindómnum, sum ljómar fram í evangelium.«

Aðrar ræddir

Tað er tó øllum kunnugt, at mong eru, ið hava eina aðra fatan av Skriftini.

Sum tað gongur fram av t.d. í, tá Marjun Bæk sigur í samroðu við Socialin herfyri, so er Biblían »eitt savn av úrvaldum skjólum, har heilt vanlig og góð menniskju, við sínum avmarkingum, siga frá síni trúgv og uppfatan, sínum upplivingum og »íblástri av Gudi og Kristusi.«

Tað sum síðan gongur greitt fram av tí, hon sigur við blaðið, og sum hon ber fram, har hon hevur havi til tess er, at vit kunnu ikki taka alla Bibliuna fyri at vera Orð Guds. Tað eru bert nokur brot og partar, ið vit kunnu siga eru Orð Guds til okkara í dag.

Hon metir, at tað, at vit ei-